

POLSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

NIE OCENIAJ POCHOPNIE

Czas trwania
45 minut

TEMAT

NIE OCENIAJ POCHOPNIE

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

Internet i media społecznościowe dają okazję, jak nigdy wcześniej, oceniania innych często bez ponoszenia konsekwencji swoich słów i bez rozumienia ich skutków. Coraz częściej młodzi ludzie padają ofiarą cyberprzemocy, której sprawcy nie mając bezpośredniego kontaktu ze swoją ofiarą, czując się anonimowi i bezkarni, nie rozumieją, nie widzą i nie odczuwają skutków swoich działań. Taka forma oceniania kogoś poprzez kliknięcie lubię to/nie lubię tego lub napisanie komentarza, często daje oceniającemu poczucie władzy i kontroli. Z drugiej strony, coraz częściej młodzi ludzie budują poczucie własnej wartości na podstawie liczby otrzymanych „lajków” i pozytywnych komentarzy. Negatywne oceny i komentarze na nasz temat wpływają na obniżenie nastroju i poczucia własnej wartości. Ważne jest, aby w młodych ludziach budować świadomość odpowiedzialności za swoje słowa i zrozumienie, jak ważne jest, aby zastanawiali się nad tym, na ile to, co usłyszeli, jest prawdziwe oraz jakie ma konsekwencje dla osoby, której dotyczy.

CĘLE ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że ocenianie innych wiąże się z określonymi konsekwencjami. Szczególnie krzywdzące dla innych może być formułowanie ocen w sposób pochopny, nieuważny, bezrefleksyjny, niczym nieuzasadniony.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń rozumie, jak czuje się osoba, na temat której wyraża się krzywdzące opinie.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń deklaruje, że będzie starał się unikać formułowania pochopnych ocen na temat innych osób.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Poproś uczniów, aby przypomnieli sobie sytuację, kiedy komentowali w Internecie lub na żywo zachowanie czy wygląd jakiejś osoby. Poproś, by się zastanowili:

- Czego dotyczył ten komentarz?
- Co spowodowało, że napisali (wyrazili) taki komentarz?

Wskazówka:

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów, niech dobiorą się w pary zgodnie z własnymi potrzebami i preferencjami. W podsumowaniu rozmowy zwróć uwagę, że często nie przywiązujemy wagi do sprawdzenia prawdziwości informacji przed powtórzeniem ich dalej lub przed wydanem opinii na jakiś temat. Nie zastanawiamy się też nad konsekwencjami takiego pochopnego postępowania.

ZAPOWIEDŹ PROJEKCI FILMU

Przygotuj uczniów do projekcji fragmentów filmu. Poproś, aby zwrócili uwagę na sytuację Kamili – bohaterki filmu.

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 28

POLSKA: skąd bierze się bieda?

A TO POLSKA WŁAŚNIE

Nasz kraj leży w Europie Środkowej i graniczy z siedmioma sąsiadami. Zaczynając od zachodu, są to: Niemcy, Czechy, Słowacja, Ukraina, Białoruś, Litwa i część Rosji – obwód kaliningradzki. Przez obszar Polski przebiegają szlaki komunikacyjne łączące wschodnią i zachodnią część Europy.

Powierzchnia administracyjna naszego kraju wynosi trochę ponad 312 tys. km². Teren ten jest bardzo różnorodny. Możemy zarówno pływać w morzu, jeziorach, jak i chodzić po górach, zdobywać wysokie szczyty. Możemy podziwiać rzeźbę polodowcową na pojezierzach, piaszczyste wydmy w okolicach Łeby, a także odkrywać piękno jaskiń krasowych, np. Jaskini Raj w Górach Świętokrzyskich.

Polska znajduje się w klimacie umiarkowanym ciepłym przejściowym. Nad obszarem naszego kraju ścierają się różne masy powietrza, co powoduje, że raz lato mamy słoneczne i ciepłe, a innym razem chłodne i deszczowe. Raz zima jest mroźna i śnieżna, kiedy indziej ciepła i bez śniegu. Tę dużą zmienność pogody możemy zaobserwować prawie każdego dnia. Wpływa ona również na działalność człowieka, zwłaszcza rolników, którym prace utrudniają wiosenne przymrozki, trąby powietrzne, gradobicia czy powodzie.

Czytaj dalej na stronie 28

Nie marnujmy jedzenia. Podzielmy się nim z potrzebującymi.

Dwie główne rzeki Polski to Wisła i Odra. Obie wpadają do Morza Bałtyckiego. Największym jeziorem jest jezioro Śniardwy, które leży na Pojezierzu Mazurskim.

Nasz kraj jest zróżnicowany nie tylko pod względem przyrody, lecz także statusów społecznych.

Wspólne gotowanie bardzo zbliża do siebie dzieci.

SKĄD POCHODZI BIEDA? PROBLEMY POLSKIEGO SPOŁECZEŃSTWA

Choć transformacja ustrojowa i gospodarcza w Polsce miała miejsce ponad ćwierć wieku temu (w 1989 r.), to nadal nie możemy sobie poradzić z pewnymi trudnościami. Główne problemy związane z przemianami w Polsce to wzrost bezrobocia i przestępczości, alkoholizm, osłabienie działań prorodzinnych, a szczególnie tych dotyczących rodzin wielodzietnych. W wielu rejonach Polski bezrobocie w latach 90. XX wieku sięgało ponad 30 proc., co oznaczało, że co trzecia zdolna do pracy i chcąca pracować osoba nie mogła znaleźć zatrudnienia. Do tak wysokiej stopy bezrobocia przyczyniały się masowe zwolnienia pracowników, zamykanie nierentownych zakładów pracy lub likwidacja PGR-ów (Państwowych Gospodarstw Rolnych). W późniejszym okresie do wzrostu bezrobocia przyczyniły się unowocześnianie gospodarki i zastępowanie pracy rąk ludzkich maszynami lub brak dostosowania wykształcenia do potrzeb rynku.

Bezrobocie to zjawisko społeczne i ekonomiczne, którego skutki odczuwa nie tylko osoba bezrobotna, lecz także jej bliższa oraz dalsza rodzina. Po dłuższym czasie na bezrobociu coraz trudniej jest też odnaleźć się na rynku pracy, co w konsekwencji powoduje jeszcze większe problemy ze znalezieniem zatrudnienia.

Czytaj dalej na stronie 29

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Dlaczego Kamila przychodzi do Działdowskiego Centrum Caritasu?
- Co czuła mama Kamili, gdy ona i jej dzieci zaczęły korzystać z pomocy Caritasu?

Wskazówka:

Wyjaśnij uczniom, że pochopne wydawanie sądów na temat innych ludzi jest krzywdzące. Niestety, łatwo i szybko wypowiadamy opinie na temat innych ludzi, mimo że nie znamy ich sytuacji i przyczyn tej sytuacji. Czasami zupełnie nie zastanawiamy się nad wagą słów, które wypowiadamy pod adresem innych ludzi.

ZADANIE

Jak ciężkie są złe słowa?

Podziel uczniów na grupy, rozdaj kartki z wypisanymi na nich sformułowaniami, które ludzie mogą na swój temat usłyszeć, np.: jesteś beznadziejny; mówisz bzdury; głupio wyglądasz; masz brzydkie spodnie; co ty na siebie włożyłaś?; nic nie umiesz, lepiej nie odzywaj; słuchasz kiepskiej muzyki; jesteś żałosny; bażgrzesz; nie znasz się na tym; ale się ubrałeś; masz koszmarną fryzurę.

Poproś, by uzupełnili tę listę o inne przykre określenia. Zaproponuj, aby uczniowie ocenili te określenia, przypisując każdemu z nich wagę od 1 kg do 10 kg, np. bażgrzesz – 1 kg, jesteś beznadziejny – 2 kg (według ich oceny).

Następnie każdej grupie wręcz kartkę ze sformułowaniem zawierającym komentarze na temat jakiejś osoby.

„Czy widzieliście, jak ona się strasznie beznadziejnie ubrała??? Chyba jest głupia, żeby włożyć takie beznadziejne spodnie, albo zupełnie nie myśli. A te okropne buty! Beznadziejne! Chyba nie ma w domu lustra. Założyć taką straszną czapkę? A ta kurtka – kooszszzszmar! No po prostu tragedia!!! Chyba wyjęła te okropne rzeczy z szafy swojej babci albo znalazła na śmietniku. W życiu bym się tak nie ubrała... Ona zupełnie nie ma gustu”.

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 29

Każdej grupie wręcz kartkę z kluczem do interpretacji:

- strasznie – 1 kg
- beznadziejnie – 2 kg
- jest głupia – 10 kg
- zupełnie nie myśli – 7 kg
- okropne – 2 kg
- koszmar – 7 kg
- po prostu tragedia – 10 kg
- zupełnie nie ma gustu – 9 kg
- w życiu bym się tak nie ubrała – 6 kg

ROZMOWA

Poproś uczniów, by przedstawili swoje wnioski. Pomogą Ci następujące pytania:

- Jaki ciężar pochopnych i niesprawiedliwych ocen nosi wasz bohater?
- Jak może czuć się z tym ciężarem?

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 30

Wolontariusze Caritas podczas zbiórki żywności.

Jedzenie ze zbiorów musi zostać starannie posegregowane.

Trudno się uczyć, gdy jest się głodnym.

BEZROBOCIE TO NIE TYLKO BRAK PRACY

Część osób bezrobotnych zdecydowała się na wyjazd do innych krajów i tam szukała pracy. Wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku i możliwość legalnej pracy za granicą spowodowały pojawienie się kolejnego problemu – pozostawiania dzieci pod opieką innych. Dzieci, których rodzice udali się za granicę, by pracować, nazywamy eurosierotami. Opiekunowie zmuszeni do opuszczenia kraju ze względu na zatrudnienie na początku podejmowali decyzję o pozostawieniu dziecka w Polsce (bo tu chodzi do szkoły, ma przyjaciół). Okazywało się często, że taka rozłąka skutkuje wieloma problemami psychicznymi dziecka, a czasami nawet podejmowaniem prób samobójczych. Dziadkowie, którzy często sprawowali opiekę w zastępstwie rodziców, nie radzili sobie z utrzymaniem dyscypliny, wagarowaniem dzieci i pogorszeniem ich wyników w nauce.

Bezrobotni, którzy pozostali w Polsce, niejednokrotnie próbowali się przekwalifikować, kończyli dodatkowe kursy i szukali nowej pracy. Bywa to jednak proces bardzo długi i trudny dla wszystkich członków rodziny.

WSTYD, KTÓRY ZAMYKA MOŻLIWOŚĆ ROZWOJU

Z brakiem funduszy na utrzymanie siebie i swoich bliskich nierozzerwalnie łączy się bieda. Do głównych przyczyn polskiej biedy zaliczyć można: bezrobocie, niepełnosprawność dzieci, chorobę członka rodziny, samotne wychowywanie dziecka, nieszczęśliwy wypadek, utratę pracy przez jednego z rodziców. Szczególnie narażeni na długotrwałe skutki biedy są właśnie najmłodszy.

Dziecko biedne często jest niedożywione, a co za tym idzie, nie może się skupić na lekcjach, nie korzysta z nich w pełni, gorzej zapamiętuje, ma słabsze wyniki w nauce. Takie dziecko wstydzi się, że nie ma modnych ubrań, najnowszego modelu telefonu lub nie może jeździć na wycieczkę klasową. Często nie uczestniczy w dodatkowych zajęciach, wyjściach do kina czy teatru.

Czytaj dalej na stronie 30

Samo też raczej nie przyzna się, że jest głodne. Boi się stygmatyzacji. Tu potrzebne jest czujne oko nauczyciela i znajomość realiów życia danej rodziny.

Bardzo często zdarza się, że dzieci powielają model życia swoich rodziców i już jako dorośli też są biedni. Ważne jest, by jak najszybciej wyjść z zakłętego kręgu biedy i ubóstwa.

Dzięki programowi Żółty Talerz dzieci uczą się też zasad zdrowego odżywiania.

ŻÓŁTY TALERZ: POMOC RODZI POMOC

Od 2016 roku pięć największych polskich organizacji: Caritas, PCK, SOS Wioski Dziecięce, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Polsce oraz Banki Żywności przyjęło zaproszenie Kulczyk Foundation i wspólnie uruchomiło program Żółty Talerz. Głównym celem tego programu jest żywienie dzieci – zdrowo i regularnie.

Wiemy, jak ważne jest, aby dzieci nie były głodne. Z drugiej strony duże znaczenie ma uczenie najmłodszych, co to znaczy zbilansowane, zdrowe jedzenie. Przecież wielkim problemem polskich dzieci jest także otyłość, która często wynika z braku wiedzy, co jest zdrowe, a co szkodliwe.

Żółty Talerz daje dzieciom nie tylko szansę poznania tego, co zdrowe, lecz także odkrycia różnych smaków. Dla najmłodszych najważniejsze jest to, że wspólnie gotują, a potem razem jedzą. To przecież przy stole, siedząc i jedząc, rozmawiają ze sobą, dzielą się radościami i problemami dnia.

Wiele spośród tych dzieci sama też chce pomagać i uczestniczy w zbiórkach żywności dla potrzebujących. Doskonale znają uczucie głodu i pragną uchronić przed tym innych. To najlepszy dowód na to, że pomoc rodzi pomoc. ■

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Powiedz uczniom, że w naszym życiu jest wiele takich sytuacji, kiedy jesteśmy oceniani i oceniamy innych ludzi. Często robimy to w sposób nieprzemyślany i pochopny. „Rzucamy słowa”, które mogą kogoś zboleć, które wyrażają niesprawiedliwe opinie, są krzywdzące, ponieważ są nieprawdziwe. Nie zadając sobie trudu, żeby zastanowić się nad prawdziwym obrazem danej osoby, jej sytuacji, krzywdzimy ludzi.

CZUJĘ:

Osoba oceniana pochopnie i niesprawiedliwie źle się czuje. Wypowiadane (pisane) pod jej adresem słowa mają duży ciężar, który „przytłacza”, powoduje, że człowiek przestaje w siebie wierzyć, traci poczucie własnej wartości.

POMAGAM:

Poproś, by zamiast oceniać inne osoby, sformułowali komunikaty wspierające. Niech na karteczkach zredagują post, którym będzie wspierał bohaterkę z zadania. Zbierz karteczki. Wyniki przedstaw na kolejnej lekcji. Zadbaj o zachowanie anonimowości uczniów. Po przedstawieniu wyników możecie na ten temat porozmawiać.